Barcelona, 5 d'agost de 1921 Preu: 15 cèntims. - Any I. - Núm. 9

LA MAINADA

—No hi vagis massa refiat, amb les carbasses... Recorda't que elles t'han ofegat a l'Institut.

LA MAINADA Redacció i Administració: Vich, 16. - Telèfon G. 1471. - Barcelona
Subscripcions i correspondència: Quiosc del Liceu, Rambla del Centre

Els sorteigs de LA MAINADA

En la forma acostumada, el dissabte passat sortejàrem el premi corresponent al *número 7*, consistent en un deliciós *marineret de roba*, sortint favorescut el número

10115

El qui sigui posseidor de l'exemplar del n.° 7 que dugui estampat aquest número, pot passar a recollir el premi en la nostra Administració, el qual li serà entregat firmant prèviament un rebut del mateix.

Si per tot el dia 30 d'agost no ha estat recollit, tornarem a sortejar-lo de nou entre els nostres afavoridors, demés de l'objecte que en aquella data correspongui sortejar.

SORTEIG D'AVUI

Avui regalem per sort entre els nostres afavoridors:

Una ploma estilogràfica IDEAL WATERMANN, legítima, de les que s'omplen automàticament.

En aquesta mateixa plana hi va el número que correspon al present exemplar.

NOTES DE CASA

Les noves seccions de LA MAINADA

Els nostres llegidors s'hauran donat compte de que sense anuncis previs, cada setmana anem millorant el nostre periòdic, d'una manera automàtica, posant-hi noves seccions, fent planes interiors en color i augmentant la llista dels nostres redactors i dibuixants.

En el número passat inaugurarem la secció «Jocs i joguines», que el nostre Aureli Campmany, tan conegut de tots els infants de Catalunya, anirà publicant per tal de que tots sapiguem on i com van néixer els esbarjos de la mainada, que a través dels anys encara perduren i l'entretenen.

Avui n'inaugurem altres dues: una, «Del món de les bèsties», on un altre escriptor molt entès en la matèria que tracta, En Joan Amades, anirà explicant una pila de notes curioses sobre la vida dels animalons, totes molt curioses i instructives.

L'altra secció nova és la d'«Els grans homes de Catalunya». De vuit en vuit dies, estimats amics, la vostra desperta curiositat, freturosa d'apendre coses, podrà deturar-se en aquella plana, on la ploma d'un nou company en LA MAINADA, però vell en cent altres campanyes nostres d'amor a Catalunya, En Francesc Curet, l'escriptor de prosa brillant i fresca, el conciençut escrutador en els misteris de la nostra Història, us farà reviure les figures glorioses d'aquells catalans que amb llur talent, ardidesa, seny, voluntat i altesa d'esperit, han anat posant els fonaments d'aquesta Catalunya dels nostres somnis. Fiteu l'esguard, petits amics, en el cel de la nostra Pàtria i hi veureu resplendir, en brillant constel·lació, els noms excelsos dels grans homes que aniran desfilant davant vostre com a processó de reis de l'esperit i de la voluntat. Que la llur ànima lluminosa i valerosa se us encomani i us sigui exemplar per a renovar les llurs gestes i omplenar el lloc que la Catalunya futura us té destinat.

Correu de LA MAINADA

(Tancat el dijous, dia 28)

Hem rebut, durant l'última setmana, originals literaris, artístics i de passatemps, que anirem publicant, molt agraïts, dels següents col·laboradors i col·laboradores, amics i lectors nostres: *E. Morgui; J. M. Durany; Miquel Font; Josep Font, Josep Barbeta; P. Amat; Esteve Calzada; Josep Casals; Aben-Dinat; Jordi Fontseca; V. Foscas; Un petit catalanista; Sibina; Josep Vilageliu; Francesc Barceló; Frederic Barceló; Llorens Gibert* (T'estem agraits!); *Miquel Sabaté; Simón Cordonet; A. R. C; Ferran Ferreri; Dos tranquils, S. A.; Melcior Balagué; Artur Llaverias; Peret Garcia; Fuster i Caro, S. en Cia.; Josep Ferrer; Esteve Renau; E. Ramoneda; A. Sala; J. Muller; Miquel Coll; J. Solé; Josep Fanés; J. Tatjer; Maria Teresa T.; Josefina Ferrater Mestre; Ramón Alberdi; Josep M.ª Ventura; A. Llatas; Sebastianet; F. Picas; Josep Picas; J. Buch; Tet i Cia.; Joan Queraltó, G. Clavell; R. Serarols; L. Solé; Josep Viñas; Ll. Ollé; Ricard Albert; Alfons Trigo; Gim i Bau, S. A.; Josep Camp; Pere Giralt; L. Laporta; Francesc A. Monsó; Josep M.ª Marca; R. Mola; Jacint A.; Miquel Pla; Anton Garen; Antoni Salut; Joaquim Serra; J. Riopedre; A. Verdaguer i Homs, en Cia.; Ramón Campanar; Eloi Olivé; E. Vallribera; F. Enrich; J. Portabella; Joan Mayol; Josep Barrueta; J. Barca; Francesc Riu i Cia.; E. Navarro Costabella; C. V. M.; J. E. Juliá; Martí Ribalta; Vileta; Tres catalans; Pioc; En Pascualet; Enric Torras Inglés; Miguel Fernandez; J. Costa i Pomés* (Aniran molt aviat els versos! Moltes mercès!); *Miquel Horta* (Envieu altres coses més alegres); *Nicolau Sallés; Marcial Badia; S. Abelló; Josep Guixá i Mateu; A. Maurel; Antón Marrugat; R. Mola; A. Llisó; Josep Llorens; Fabregat M.; Narcís Serra* (Rebut tot, i molt bé!); *R. Rosell; Manel Valldeperas* (Molt gentil l'advertència); *Bili; Gabriel Flaquer; Anton Llorens; R. Muntané i Cia.; M. Coromina; Josep Soy* (Rebut tot el que diu); *Héctor Casals; J. Puig; Pere Vilanova; Ll. Laporta; Martí Duarts Itarse; R. Albert; Joan B. Queraltó; Lluis G. Consans* (Agraïts al que ens envia. El nostre setmanari es obra de tots els escriptors de Catalunya i no monopolii per una parella o dues. Encantatats de la seva col·laboració); *F. Sitnes; Ventosa Espert i Cia.; Josep M.ª Jovenich; W. Fonts; Estanislau Tomás* (Rebuts tots. Teniu en compte que ja pugen de 450 els campanars); *Josep Antoni Martí; Narcís Sala Costa; Francisco Foc; Joan Gomis Puig; Rafel Tasis Marca* (Mercès, moltes mercès del què envieu); *Josep Llorens i Llinás; J. Solé; L'hereuet; Carme Durant i Fuster; Ramoneda-Renau; Lluis Botó Villá; Chirrius; Ramón P. Rosich; Marcel·i Roca; Nester; Tereseta Parera* (Te molta raó, senyoreta. Ja haurà vist el que advertírem la setmana passada); *X 3 «L'Ardit»* (T'agrahim la propaganda. Has de pensar, per a excusar-nos, el moltíssim treball que tenim. Hi ha setmanes que només les endevinalles enviades passen de mil duescentes!); *Modest Rodriguez* (Gràcies! Llegeixi també l'anterior); *J. Bas; Dolcineta; Jordi Fontseca; Claudi Sumalla; Josep Torrens; M. Capsir* (Aniran els seus dibuixos. Molt bonics! Als seus peus, senyoreta); *Lluis Artigas* (Envieu el campanar amb tinta. Els campanars amb llapis no es podeu gravar.) Els no contestats que esperin...

Una abraçada a tots, de EL GUIA JOAN

NO 01931

EL NOSTRE FULLETÍ

Junt amb aquest número regalem als nostres llegidors el nové plec de 16 pàgines de la interessant novel·la

En Nap Buf, detectiu

original d'En JOAN LAGUIA LLITERAS

De vuit en vuit

Ningú no creurà que un noi pugui escriure un grapat de grolleries i d'insults poc enginyosos, i enviar tota aquesta misèria a la nostra Redacció, sense cap firma... Oi, que no, que ningú pot pensar-ho? Els nois són massa sincers i massa purs per a enviar anònims, ¡aqueixes lletres de covards i traïdors! Els nois no tenen odis i enveges baixes com els homes. Quan volen queixar-se, perquè estan enfadats, escriuen coses terribles, però les firmen amb el seu nom i cognom. El guia Joan ho sap això, car reb a la vora de trescentes cartes cada setmana... Els nois són sincers i valents!

Per això, tenint a la vista un anònim vilíssim, en què volen fer mofa de nosaltres, sense cap gràcia ni seny, hem sospitat que no podia ésser de cap noi. Hem vist al darrera a un home. El guia Joan té un bastó molt llarg! Però com que ell ha d'ésser guia no perd la serenitat. Demés, és bon cristià, i quan li peguen a una galta, ofereix l'altra. Després que hagi rebut dos cops, NINGÚ TINDRÀ DRET A RETREURE-LI RES, si aixeca el bastó amb força...

Per a despistar, segurament, es comença l'anònim amb una creu, el signe de caritat i d'amor, de Déu! Què us sembla? Un anònim que és fill de l'odi i de la ràbia! I en acabar, per no deixar l'última ratlla en blanc, firma: Un president d'un Pomell de Joventut! Ah! mentider! Ja saps que els «pomells» tenen per fi les virtuts més nobles de religiositat i civisme? Un pomellista no pot ser covard, calumniador, encobert, superbi, neci i vil. Ha d'ésser noble, caritatiu, cristià, humil, prudent i pur...

A la Universitat Industrial que sostè la Mancomunitat de Catalunya, hi ha oberta una magnífica Exposició de treballs fets pels nois que assisteixen a les Escoles d'Arts i Oficis. Hi ha formosíssimes obres

de nois i noies, ben dignes d'admirar-se! Nosaltres hi anirem per veure i gaudir les belles fetes de la mainada, que amb el temps constituirà la gran Catalunya futura!

Entre els èxits del nostre setmanari, que callem per dignitat i per modèstia cristiana, hi ha una nota que volem recollir.

Retallem de *La Gralla*, de Granollers:

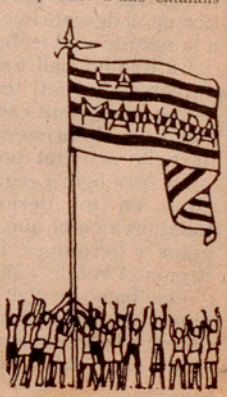
«Com cada estiu, han sortit de Barcelona les colònies escolars.

Com vols d'ocells, els nens barcelonins s'han escampat per terres de Catalunya, fugint de la xafogor i del tribull de la gran ciutat.

Es bonic veure com els nens de les famílies més modestes també van a la torra! Tots iguals, amb el vestidet i el barretet de color de fil, donava goig veure'ls passar l'altre dia cap a Gualba.

I el goig era doble, en veure voleiar, entre els capets de la mainada barcelonina que sortien alegrois per les finestres dels vagons del carril, centenars de banderetes catalanes, anunci del periòdic per a infants LA MAINADA.

Els qui estimem la nostra parla, i la venerem com cosa sagrada — com és sagrat el llenguatge de tots els pobles de la terra — el cor s'ens obra a l'esperança, en pensar que els petits barcelonins que avui llegeixen LA MAINADA i porten per terres de Catalunya la bandera de les quatre barres, són el planter d'uns catalans més catalans que els d'avui, puix de petits hauran après, en nostra pròpia llengua, a conèixer i estimar a Catalunya i als homes.»

LA MAINADA aixeca ben alta i voleianta la gloriosa bandera de les quatre barres, símbol de la nostra estimada Catalunya i ningú, per gosat que sigui, no l'hi pendrà...

Us ho assegura

EL GUIA JOAN

ELS GRANS HOMES DE CATALVNYA

RAMON LULL

Som a la Edat Mitjana, en aqueixa ombriua, turbulenta i misteriosa època en què totes les inquietuds bullen com dins una fornal, passant de la penitència ermitana a la fastuositat de les festes feudals i l'enginy de l'home es complau en les contemplacions místiques o bé furga d'una manera obstinada i frenètica en el descobriment de secrets arrencats a la natura o bé treballa en nous invents.

En Ramon Lull fou el geni més preclar i universal d'aquell temps; diamant de cent cares, projectant cada un d'ells llum pròpia; astre de primera magnitud de la intel·ligència; activitat poderosa i voluntariosa.

La seva figura gegantina ressalta precisament en un període de glòria per a Catalunya en el què totes les accions eren grans i heroiques i el pensament català prenia el vol de l'àliga.

Les naus de l'alt rei En Jaume havien entrat ja victoriosament a Mallorques, extenent-s'hi com una munió de gavines. Entre els cavallers catalans que concorregueren a la conquesta, hi havia un Ramon Lull, amb alguns germans seus, membres d'una noble i il·lustre família barcelonina. D'aqueixos conqueridors de l'Illa Daurada descendeix, segurament, el Beat Ramon Lull, suposant-se nasqué a Palma l'any 1232.

En la seva jovenesa fou d'ànima fogosa i esbogerrada, d'ingeni viu, prompte i agut. Somniant gestes bèl·liques i composant himnes de guerra, entrà a l'edat de catorze anys al servei d'En Jaume el Conqueridor. La Cort l'enlluernà i el feu vanitós i orgullós, paladejant arreu els plaers que se li oferien o buscava, sense escrúpols ni respecte. Mes quan els seus sentits anaven més desbocats, és quan la llum de la fe el ferí miraculosament i feu donar un tomb extraordinari a la seva vida. Vengué les hisendes, deixant assegurada la part de la seva muller i dels seus fills, i feu penitència; corregué món en piadós romiatge i es retirà a la pau de Randa per a entregar-se del tot a la meditació i a l'estudi. Des de llavors creix la personalitat d'En Ramon Lull, esdevinguda immortal. Durant el decurs de quaranta anys escrigué infinitat de llibres sobre tota mena de ciències, dels quals en resten prop de doscents, considerant-se com els més notables: *Libre de contemplació en Déu*, que composà primerament en alarb per tal de convertir a jueus i maometans i traslladà després en llengua catalana; *Ars magna*, on exposa el seu sistema filosòfic; *Fèlix de les meravelles del mon; Blanquerna*, en forma de novel·la; *Doctrina pueril*, dedicat al seu fill; *De amic a Amat*, que forma part de *Blanquerna* i qual llenguatge diàfan i lluminós fa pressentir En Verdaguer i En Maragall; *Libre de Proverbis*, etc.

La cosa més digna d'esment, als nostres ulls, és que el genial polígraf enlairés la llengua catalana a una perfecció d'istil que la feu senyorejar entre les més pulcres i distingides.

El sistema de la seva filosofia fou explicar totes les coses per mitjà de la raó. Va convertir molts infidels a la fe catòlica. Exposà el seu art a la Sorbona, de París, a Venècia i als grans centres culturals d'aquells temps. Recorregué infinitat de països com a apòstol i missioner del Crist, i trobà la glòria del martiri a Bugia (Africa) el 29 de juny de 1315.

Francesc Curet

L'ELEFANT I LES FORMIGUES

Hi havia una vegada un elefant reial, senyor del ramat dels boscos. Com una ventada descenyida era el seu córrer través de la selva i una copiosa suor li queia en riuada pels polsos mentre el seu pas desfeia les garrigues, vinclava els arbriçons i de seguida, després d'aquest divertiment, corjoiós, semblant a una muntanya, caminava pausat atravessant les clarianes, seguit del seu ramat. Arribà, així, a un formiguer dins el qual enfonsà les defenses, escarbotant la terra. Més lluny prengué repòs prop d'un estany i es refrescava els flancs amb l'aigua clara que recollia amb la trompa i, amb les defenses sorra endins i amb el cos afermat contra un gran arbre, es gronxava d'ací d'allà amb els ulls clucs, les llargues orelles dretes i la trompa allargada. I l'ivori de les defenses ressaltava damunt del seu gran cos blaviç com una doble renglera de cignes blancs damunt d'un núvol ombriu.

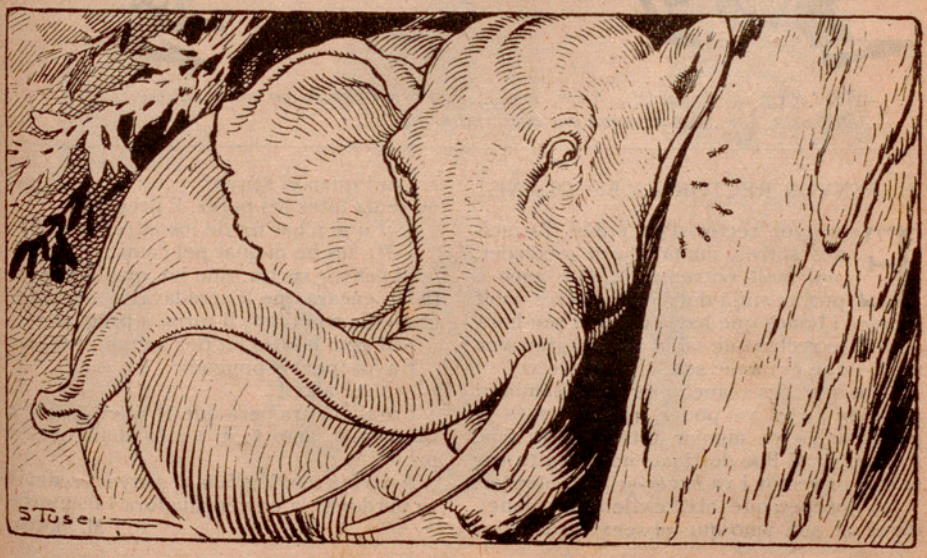
A tot això, les formigues, excitades per la destrucció del seu formiguer, clamaven: —¿Es que aquest elefant malhonest ens ha de fer desaparèixer? — I decidiren enviar-li missatgers que li demanessin reparacions.

Escolliren d'elles set de les més prudents. I les embaixadores arribaren al tronc del gran arbre en el qual el rei dels elefants esplaiava el repòs del cos, i s'hi enfilaren escorça amunt fins aténer l'alçada de les orelles, que poguessin dir-li: — Rei dels elefants, les formigues ens envien per demanar-vos reparació de la mort de les nostres companyes. Si us negueu, no tindrem altre remei sinó la guerra. —

Quan l'elefant escoltà aquestes paraules, mirà de cua d'ull, i, veient la processó de formigues damunt el tronc, digué pels seus dintres: — Veusaquí una plasenteria. ¿Què poden aquestes miserioses formiguetes contra els elefants? — I fent amb la trompa enfilall d'aigua de l'estany, deixà anar el raig violent contra elles i les ofegà.

Però, quan les formigues vegeren la destrucció de les embaixadores, fou més irat llur enuig. I, arribada la nit, sortiren a miriades de llurs caus, i, mentre els elefants dormien, rosegaren llurs peus.

Més tard, en matinejar, els elefants es desvetllaren i començaren de sentir l'ado-

loriment dels peus que amb prou feines eren bons per aguantar-los drets. Trompant de coratge i de dolor es llençaren bosc endins destruint tots els formiguers; però no podien atényer les formigues que s'amagaven sota terra, i, si més ells corrien, més llurs peus llagats feien la cursa sofridora. Veient llur esforç inútil, es rendiren i pactaren la pau amb les formigues.

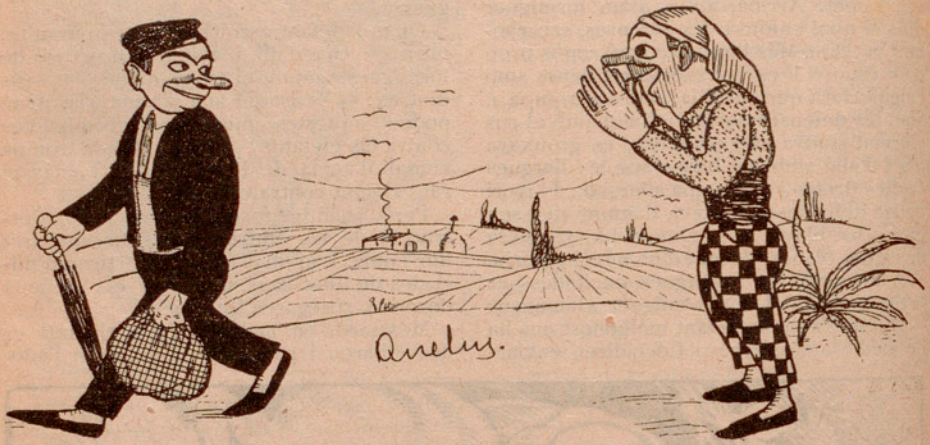
Aleshores, no trobant-ne cap, perquè totes s'eren amagades sota terra, delegaren un ratolí, el qual portà llur missatge.

Les formigues respongueren: —No podem fer la pau amb els elefants sinó a canvi que ens sigui donat llur rei.

Comunicà el ratolí aquesta resposta i els elefants, veient que no podien cloure altres pactes, hi feren avinença. Aleshores el rei dels elefants caminà tot sol bosc endins, amb les orelles baixes, i va donar-se.

Elles digueren als joncs flexibles: — Lligueu aquest malhonest.— I els joncs lligaren l'elefant de manera que ni es podia moure. I les miriades de formigues el cobriren que semblava un tossal. I els cucs feren d'ell llur pastura i només en restaren els ossos i les defenses. I les formigues visqueren en pau i els elefants cercaren un altre rei i ja mai pus no molestaren les formigues perquè havien comprès que la potència dels forts cal valorar-la per la seva feblesa més que pel seu abús. De manera que l'elefant sempre sigui elefant i les formigues no puguin res contra d'ell a condició que protegeixi llurs peus, que són llur feblesa, i que no exciti la societat de les formigues, que és la força de les formigues.

J. M. López-Picó

— Roc! Roc! Roc!! Roc!!!... Adeu, home!... Em creia que no em volies saludar!
— Dispensa, noi... Em pensava que eres una granota!

EL SENYOR RECTOR I L'ESCOLANET

El senyor rector d'un poble d'aqueixes serres, manà al seu escolanet, noi molt entremaliat, que anés a portar mitja dotzena de peres molt grosses i bones que havia collit al seu hort, a un altre rector que sabia que li agradaven molt, i que era amic seu, d'un poble veí.

Com que l'escolanet era molt llaminer, pel camí no es va poder aguantar més la gola, i se les va menjar totes menys una. En arribar al lloc destinat, no hi va trobar al senyor rector i va haver-se'n d'entornar.

En Josepet, que així es deia l'escolanet, digué al seu amo que el senyor rector no hi era i quan el senyor rector s'adonà que no tenia totes les peres, li preguntà:

—¿I què n'has fet de les altres peres?

—Me les he menjat pel camí...

El senyor rector, que no quedà prou satisfet, encara que li agradava la sinceritat i el no dir mentides, li tornà a preguntar:

—¿I com ho has fet per a menjar-te-les?

En Josepet respongué:

—Veu? així!

I agafà l'altra pera que li quedava i se la va menjar amb tant o més delit que les primeres.

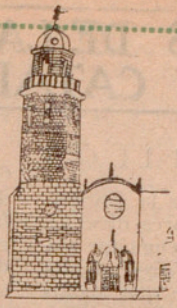
Això feu molta gràcia al senyor rector, i li va perdonar la entremaliadura i llamineria.

M. Mirabet

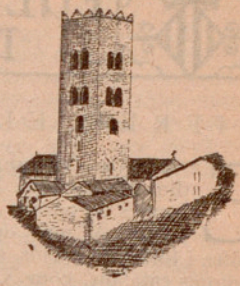
I Concurs de LA MAINADA

ELS CAMPANARS DE CATALUNYA

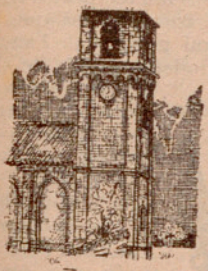
(Vegin-se les condicions assenyalades per a poder optar en aquest Concurs, en els números 1, 2 i 3 de La Mainada)

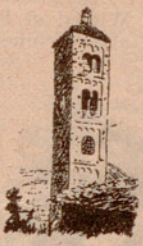
67. Sant Salvador, del Vendrell
(Joan Toldrà i Febrer)
10 anys

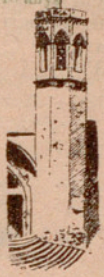
68. Santa Maria, de Seva
(J. Vilarrubia)

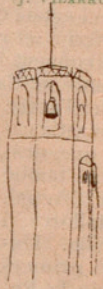
69. Sant Vicents de Castellet
(Joan Pecanins)

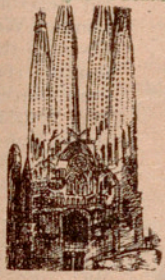
70. Sant Vicens de Torelló
(Jaume Arau)

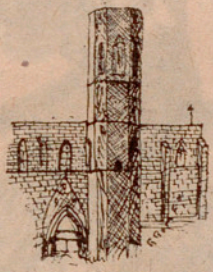
71. Sant Llorenç, Lleida
(Victòria Sabater)

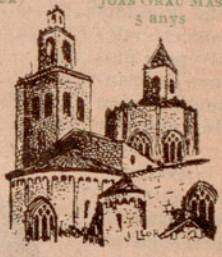
72. Catedral de Barcelona
(Joan Grau Mas)
5 anys

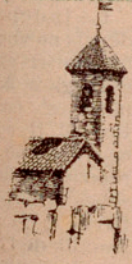
73. Sagrada Família, Barcelona
(Teresita Mollet)

74. Monestir de Pedralbes, Barcelona
(Ramon Romeu)
11 anys

75. Monestir de Sant Cugat del Vallès
(J. Llor)

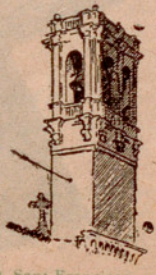
76. Església dels Dolors, Olot
(Maria Mercè Devesa)

77. Sant Pere, Reus
(Jaume Soler)

78. La Seu, de Lleida
(Josep Font)

79. Sant Francisco, Barcelona
(J. V. M.)

80. Església de Fornells de la Selva
(J. M.ª Galceran)

FULLS DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA

WIFRED EL PILÓS

El nom del fundador de la gloriosa dinastia catalana ha pres diverses formes en passar al llenguatge popular. A més de Wifred, tenim Guifre i Jofre. Es curiós saber que alguns cognoms catalans, com Xifré, Xifra, Jofré, etc., són igualment formes del mateix nom. Si haguéssim de seguir la forma més corrent en el català clàssic, diríem Guifre. Però ací preferim el nom de Wifred, perquè és el més conegut i general avui.

El comte de Barcelona, Wifred I, fou la soca de l'arbre de la dinastia catalana, que després fou també dinastia d'Aragó, i de Mallorca, i de Sicília. Durant els primers temps de la Reconquesta, els comtes dels diferents comtats catalans eren designats pels monarques de França, que exercien la sobirania, per haver emprès, amb la cooperació dels catalans, la recuperació de les terres envaïdes pels àrabs. Però mentre governava Wifred el comtat de Barcelona, l'Assemblea franca de Quiersí declarà hereditaris els grans fèus (any 877), de manera que els comtats catalans, entre ells el de Barcelona, que era el principal, quedaren vinculats a una família.

Wifred *el Pilós*, segons una tela de la col·lecció general dels Comtes de Barcelona

S'havia cregut que el comte Wifred, o Guifre, o Jofre, era nét del comte Borrell d'Ausona (Vich) i se li atribuïa ascendència franca. Estudis moderns han provat que era fill del comte Sunifred d'Urgell i nét del comte governador de Cerdanya, Isinari o Asnar. Aquest Asnar era un peninsular que s'havia refugiat a l'altra banda dels Pireneus, en temps de la invasió musulmana. El seu nom pot fer creure que procedia del que després fou territori d'Aragó.

Anys enrera era cosa admesa que amb Wifred el Pilós (qui governà de l'any 873 al 898) començà la independència de Catalunya, és a dir, del comtat de Barcelona, que tenia sota la seva hegemonia gairebé tots els altres comtats catalans. Però això és una equivocació que convé rectificar. Declarat hereditari el comtat, Wifred i els seus descendents directes continuaren essent feudataris dels reis de França. No obstant, els lligams s'afluixaren molt, i la personalitat nacional catalana, que anava formant-se, s'enrobustí.

La independència no vingué fins al darrer terç del segle x. Aleshores el comte Borrell II (954-992), hagué de recobrar amb les seves pròpies forces, sense l'auxili de França, els territoris de què el famós guerrer àrab,

Almansor, s'havia apoderat, entre els quals hi havia la ciutat de Barcelona, presa pels serraïns el 6 de juliol de l'any 986. En endavant ja no s'encunyaren més monedes franques a Barcelona. Les encunyades en temps del comte Ramon Borrell (992-1018) porten l'efígie d'aquest.

* * *

Tornant a Wifred el Pilós, advertirem que és una pura faula poètica allò de les quatre ditades de sang que l'emperador franc, Carles el Calb, marcà en l'escut d'En Wifred, nafrat en una imaginària batalla. Aquesta explicació de l'escut i bandera de Catalunya ja no pot figurar avui en cap llibre d'història seriós, perquè fa molt temps que està demostrada la seva falsedat.

¿Què vol dir l'apel·lació de *Pilós* aplicat al comte Wifred? Els castellans no l'han interpretat bé en traduir-lo per *Velloso*, és a dir, Pelut. Molt més probable és que volgués dir «de cabells o barba abundants». Un historiador català, N'Antoni de Bofarull, féu notar que en el llatí de la baixa edat s'aplicava l'apel·latiu de *Hirsutus* o *Pilosus* al comte encarregat d'un districte erm o silvestre, i que això és el que devia voler dir *Pilós*. Posteriorment, altres historiadors han tornat a afirmar que *Pilós* significa «abundant de cabell». Ens decantem a creure això darrer. Noti's que en el català antic es deia molt Guifre o Jofre *lo Pelós*.

* * *

Wifred I eixamplà amb les seves conquestes el territori de Catalunya, prenent extenses terres als àrabs. Ell fundà el monestir de Ripoll, el gran monument de l'època comtal. L'any 888, llesta l'obra, es feu la solemníssima cerimònia de la consagració i dedicació, a la qual assistí el comte Wifred amb la seva muller Winidilda. En aquest cèlebre monestir hi ha la tomba que tanca les despulles del fundador de la dinastia catalana.

A. Rovira i Virgili

Segon Concurs de LA MAINADA

¿QUINA OBRA BONA HAS FET DURANT LA SETMANA?

(Vegin-se les condicions en els números anteriors)

50. Crec que és una bona obra l'haver-me declarat acèrrim admirador de La Mainada, que amb tan d'encert defensa la religió i la pàtria.

Joan Aubert
(14 anys)

51. El dia 24 de juny passava pel carrer de Ferran. Vaig trobar una velleta que demanava caritat i li vaig donar una pesseta que tenia.

M. Valls

52. He anat als banys i en ésser a l'aigua vaig veure a un noi enemic meu que estava ofegant-se i el vaig salvar.

Blas Dominguez

53. Trobant-me al carrer Roger de Llúria afluent València, vaig acompanyar a l'altra acera un ceguet vell castellà, qui, després de remerciar-me, se'n anà tot cofoi.

E. Margarit i Colominas

54. El dia de Sant Antoni vaig ésser padrina de una nena que no en tenia, mes jo no em vaig negar pensant que podia fer-la cristiana.

Rita

55. Tinc un amic malalt que no pot sortir i l'he anat a veure moltes vegades deixant-li La Mainada.

Banyoles — Juli Gibert

56. He donat una pesseta a l'hospital del meu poble per als nens catalans i austriacs que no tenen pare ni mare.

Terrassa — Antoni Masdeu

57. Treballar amb constància, amb amor, ajudar als meus amics de treball, fer almoina als esguerrats al peu de les esglésies i fer Pàtria Catalana.

Llorenç Gibert i Roig

58. Vaig deixar una llibreta a una nena que no en tenia.

Antoni Salat

59. Vaig donar el berenar a una nena que no es trobava bé i tenia gana.

Ampar Blesa

60. Anant a vendre peix, me'n oferiren 25 cents., però jo vaig preferir donar-lo a un pobret que passava en aquell moment.

Girona. — Francesc Camps Feliu

QUI NO TE PA, MOLTES S'EN PENSA

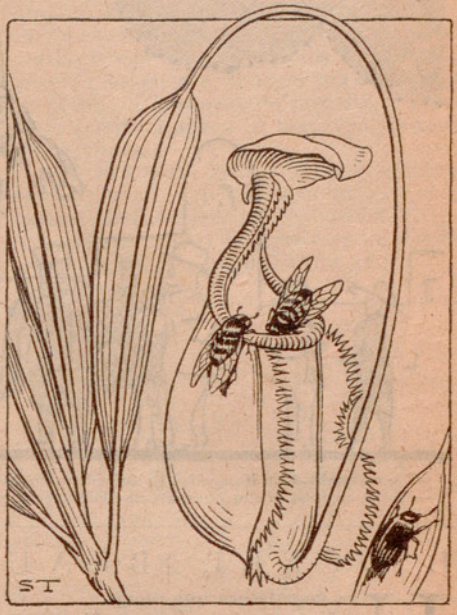
PLANTES QUE S'ALIMENTEN DE BÈSTIES

Són moltes i moltes les bèsties del Planeta que s'alimenten i nodreixen de plantes, però també hi ha plantes que es nodreixen de bestioletes; aquells, els animals, són en molt gran nombre els que tenen com a sosteniment els vegetals; aquests, en canvi, són molt pocs els que mengen animals. Se les nomena plantes carnívores o insectívores, puix són insectes i altres animalons molt petits els que necessiten pel seu aliment, els quals atrauen i agafen per procediments molt curiosos i enginyosos, i com si obressin sots l'impuls d'una veritable intel·ligència. Hi ha diverses d'aquestes plantes insectívores, però les més conegudes són la *papamosques,* la *drosera,* més vulgarment coneguda amb els noms *gota de sol* i *herba de la gota,* i el *cardenal.* Totes elles viuen a Catalunya i totes es valen de procediments ben diferents per a enganyar al pobre infeliç animalet que, ben profà de ço que li espera, se'ls acosta.

La *papamosques* té una flor molt bonica i atractívola, a la qual s'hi tira l'infeliç animalet, ben ignorant de la sort que li espera; aleshores la flor, cobdiciosa de la seva presa, es clou repentina i hermèticament, tancant tota fugida i salvació a la pobra bestioleta, que resta fortament empresonada dintre d'aquella presó vegetal, on ben aviat mor, essent dissolta i assimilada per la planta. Aquesta espècie vegetal, té un mecanisme complicadíssim per a poder operar el curiós fenòmen de tancar-se bon punt s'ha produït el contacte d'una bestioleta amb la seva flor, i constitueix una veritable meravella.

La *drosera* té unes fulles bastant amples i cobertes d'uns pels molt finíssims; segrega un líquid molt enganxadiç i pegalós que llisca per les fulles en gotes molt brillants que atrauen l'atenció de l'animalet, qui s'hi tira, quedant enganxat en el vellut de la fulla sucada d'aquella mena d'aiguacuit; i tant com més es belluga per a lliurar-se i fugir, més enganxat s'hi queda, sucumbint al fi, víctima dels llaços que l'emboliquen.

El *cardenal* té unes fulles altes i còniques, que vénen a tenir la forma d'una paperina;

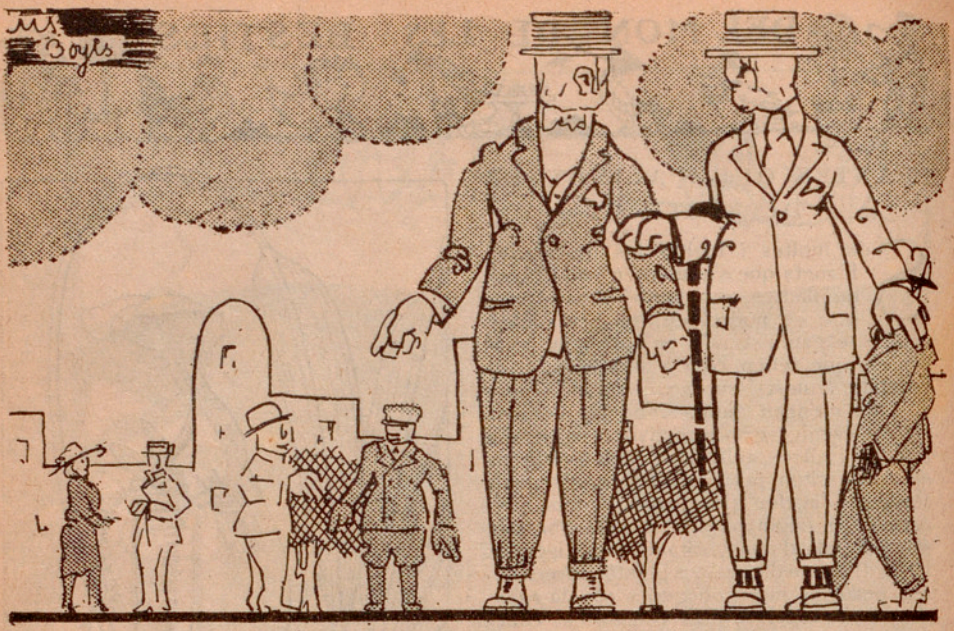
Veieu aquí una papamosques...: planta de la família de les *hepentàcees*, interessantíssima per la rara forma de les seves fulles i per la seva alimentació carnívora. De plantes semblants se'n coneixen unes trenta-una espècies, totes pròpies de les tropicals, i la majoria de les quals habiten en les illes de la Malàsia.

Aquesta del gravat, una vegada tingui les mosques dintre de la bossa que fa la flor, baixarà la tapa que té a sobre i les deixarà empresonades...

quan plou s'omplen d'aigua; la bestioleta cau en el líquid, i, aleshores, la fulla es tanca, tallant a la víctima tota retirada, i l'insecte és ingerit per la planta que l'utilitza per a la llur nodrició.

En els països tropicals hi ha plantes carnívores que practiquen si fa no fa medis semblants per a caçar animalons, mes allà és fet amb molta més escala, puix, en lloc de menuts insectes, n'hi ha algunes que mengen ocells. El procediment més general per a agafar els ocellets, és el que practica el nostre *cardenal:* una cavitat de la fulla s'omplena d'aigua per la pluja, l'ocellet hi va a abeurar-se, i, aleshores, la planta es tanca; la bestiola no pot fugir, mor i el vegetal se la menja

Joan Amades

— No em parlis d'En Rampells! És un pedant, un fatuós!... Quan parla, s'escolta... s'escolta...
— No ho creguis. Si s'escoltés, als cinc minuts ja dormiria!

L'OCELL BLAU

Una vegada era una nena...

Una nena que es perdé en mig d'un bosc tot fent llenya, i que se li feu nit.

Tot caminant i plorant, trobà una barraca feta de fang i canyes, i pensà fer la nit allà dintre, però la pobreta no podia aclucar l'ull. Tot d'una, va veure una claror talment com si fós un llampec, i se li presentà al davant un ocell tot blau amb uns ulls que enlluernaven. L'ocell entrà a dins de la cabana i en veure aquella nena, i amb gran espectació de la mateixa en oir que l'ocell parlava, digué:

— Què hi fas aquí, bona minyoneta?

— M'he perdut tot fent llenya.

— Doncs, mira, jo et puc portar a casa teva, però amb la condició que abans has de fer les tres coses que jo et manaré.

La nena afirmà que ho faria i que ja podia començar.

— La primera serà que tu veuràs dos ocells que es barallaran. Tu, sense pensar-t'hi gens, tens d'agafar una pedra i tirar-la, però has d'endevinar que no sigui jo, puix si em toques a mi (que un d'ells seré jo), no podràs anar a casa teva. A la segona trobaràs dos pobres que et demanaran caritat; tu en tens de fer a un, però que sigui jo. I la tercera, veuràs un noiet i una velleta, i en tens d'escollir un, per a que et faci un petó, i si endevines que sigui jo, al moment et trobaràs a casa teva.

Tal dit, tal fet. L'ocell desaparegué i de seguida va veure dos ocells que es barallaven. L'un era una oreneta i l'altra un falziot. Tirà la pedra, tocà el falziot, i de seguida se li presentà l'ocell blau remerciant-la d'haver-ho endevinat. L'ocell tornà a desaparèixer i se li presentà davant un pobre un xic jove i formós, i un altre de vell, tot espellifat i brut, que apenes si es podia tenir dret. Va i fa caritat a aquest últim, i també era l'ocell blau.

Per fi, arriba la tercera, i, ja en veu venir juntets una velleta y un nen que devia tenir la seva mateixa edat i tenia una pell fina; semblava de pètals de rosa...

No sabia què fer, puix si no endevinava aquesta, no podria anar a sa casa.

A l'últim es decideix per la velleta i en el moment de besar...

Una vegada era una nena que somniava, i en sentir el bes, es despertà i es trobà al llit de casa seva, junt amb la seva jaia, que era la que li havia fet el petó, i tota alegroia li contà el somni de l'ocell blau.—J. Munné Fité

Una mica de tot

LA INVENCIÓ DE LA FOTOGRAFIA

Fou en la primera desena del segle passat, que, gairebé sense pensar-ho, es va inventar la fotografia. No era, en els començos, aquest invent tan perfecte com avui. Ni calia fer aquesta advertència. De primer antuvi fou cosa ben humil.

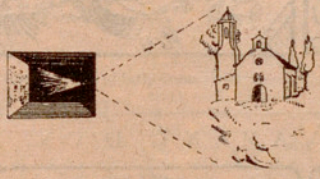
Heu sentit parlar, oi, del que se'n diu «cambra fosca»? Bé; no és mes que una habitació sense llum! Suposeu que es tanquen bé totes les fitres i escletxes i deixeu un forat, per on entra un raig de llum. Si enfront mateix d'on dóna la claror poseu un drap blanc o un paper, veureu reflexades les imatges de fora, del carrer, però cap per avall...

Daguerre

Us donarem l'explicació més senzilla d'aquest fenòmen. De tots els objectes exteriors surten radiacions lluminoses, algunes de les quals entren pel forat obert i es reflexen en la tela o paper blancs. El que l'imatge estigui invertida és perquè els objectes més alts envien els raigs lluminosos als punts més baixos de la paret, i els altres, al contrari. Això sia dit una mica simplement.

En compte d'habitació podeu construïr una capsa. En el fons hi fareu un forat. Al costat contrari poseu un cristall esmerilat, o sense lustre. Per a observar les imatges ens taparem la cara i la capsa amb un drap negre, exceptuada la part del forat per on entra la llum.

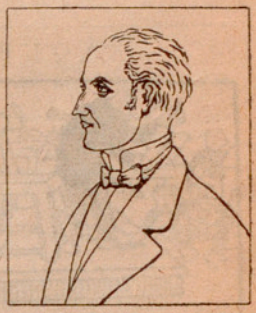

«Cambra fosca» amb l'imatge

Això ho feia un bon francès que es deia Josep Niepce, de Chalons. I es va proposar retenir d'una manera o altra les imatges que entraven en la «cambra fosca». Va cercar una substància que es modifiqués per la influència de la llum. La va trobar: era l'asfalt o betum de Judea. Posà dintre de la «cambra fosca» planxes de coure, ben polides, embetumades. Els raigs lluminosos les alteraven, com si diguéssim les imprimien. Després les posava dintre d'una dissolució de petroli i essència de lavanda, i unes línies sortien i altres es borraven deixant mitges tintes.

Això era molt costós. Es necessitaven moltes hores i el sol canviava de lloc i projectava ombres diferents. No obstant, Niepce va obtenir belles imatges que es digueren heliogràfiques: dibuixos del sol...

Al mateix temps, i sense saber res, un pintor que es deia Daguerre i vivia a París, es preocupava del mateix. Es varen conèixer els dos inventors i treballaren junts, donant a l'invent el nom de daguerreotípia.

Niepce

En lloc d'asfalt es donaven vapors de iodo, i per a obtenir millor les imatges es fixà una lent biconvexa al forat de la «cambra fosca».

En 1837 comunicà Daguerre l'invent a la Acadèmia de Ciències de París, i tingueren premis ell i els hereus de Niepce, que era ja mort. D'allavores ençà!..

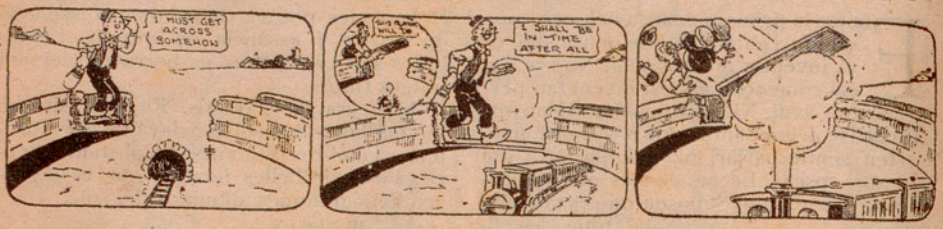
Quins perfeccionaments! Quines troballes! Es fa ja ço que al principi era impossible: és a dir, poden retratar-se objectes en plena mobilitat, com en les cintes cinematogràfiques.

El nom de daguerreotípia es va sustituir per el de fotografia, compost de dugues paraules gregues que signifiquen llum i escriure, escriure o dibuixar per mitjà de la llum. Les plaques ja no varen ésser de metall, sinó de vidre, amb pel·lícula gelatinosa. I avui ja ni de vidre es fan, sinó de pel·lícula sola.

Sense la fotografia no era possible el meravellós invent del cinematògraf.

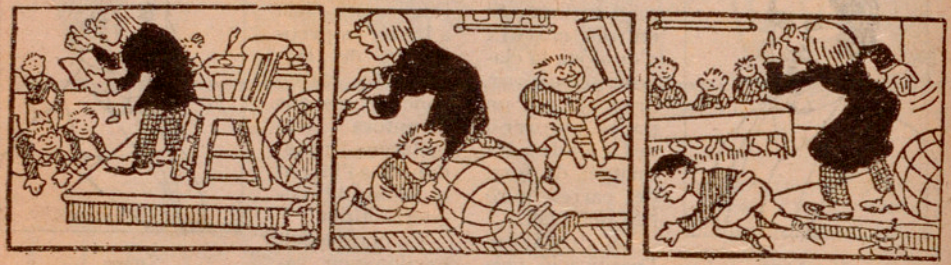

S'HA DE COMPTAR AMB LES «SORPRESES»

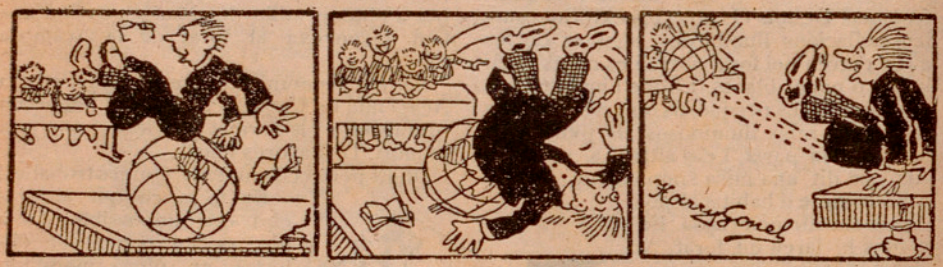

(De *Chipps*)

AQUELL QUE LA FA, LA PAGA

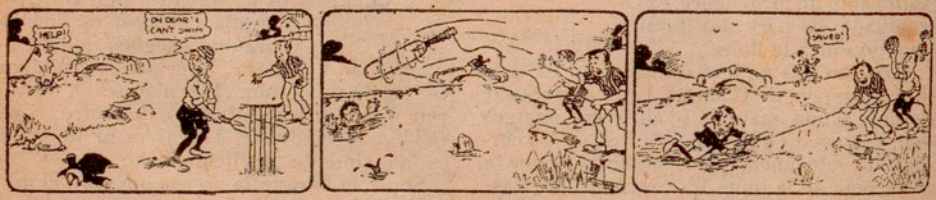
—El món es rodó, fillets. —Doncs, ja el farem rodar, veurà! —Ara seurà sobre d'ell, i...

—Verge! Com tremolo! —Això és un veritable terratrèmol! —Catacruc! El món és una bola!

(De *Fillete*)

EL SALVAMENT D'UN NÀUFRAG

(De *Illustrated Chipps*)

JARDINET DE PASSATEMPS

QUATRE HOMES NO VENCEN UN NOI

Proveu-ho! Encara que sembla mentida, quatre homes ben robustos no poden vèncer un noi, en certes condicions! Cada una de les dues parelles, agafen un bastó, com s'indica en el dibuix. El noi lliga una corda per un cantó i la enrotlla sis o set vegades voltant els pals; i ja no la lliga més, sinó que l'altre cantó de la corda l'estira ell. No tingueu por que els homes, tirant cada parella per a ells, pugui desfer l'enrotllament...

ENDEVINALLES

LOGOGRIF NUMÉRIC

per Francesc de Tost Domènec

1	2	3	4	5	Poble català
	4	3	3	4	Lletra
		1	3	3	Planta
			2	4	Nota
				5	Consonant

JEROGLÍFIC COMPRIMIT

per Josep Comas

U N

ESCOLA MICIPAL
DE MÚSICA

Els deu primers endevinaires que enviïn totes les solucions exactes, seran premiats amb llibres.

Solucions a les endevinalles del número anterior

A l'acròstic: CATALUNYA - Creus - Sabadell - Martorell - Mataró - Caldas - Salou - Badalona - Arenys - Granollers.

A la conversa: Canari.

Al logogrif numèric: Mateu.

Al jeroglífic comprimit: La discussió no segueix el camí.

A l'ambidextre: Tros-Sort.

Els eixerits endevinaires

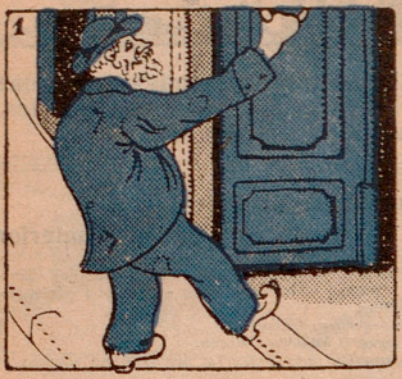
Han endevinat totes les solucions a les endevinalles publicades en el **número 7,** els següents minyons: Josep M.ª Duran Ginesta. — Josep Cancér. — Regina Cotal. — Jordi Fontseca. — Carme Duran — Alfons Piñol Fuertes i Leandre Roca, els quals poden passar a recollir el premi ofert.

Han endevinat part de les solucions, els minyons: Miquel Sabaté. — Ll. Gibert. — Simó Cordonet. Miquel Balaguer. — Joan Vacher. — Pere Comanges. — Agustí Estrade. — Baldomer Palau. — Climent Pla. Francesc Costals, — Francesc de Tost. — Josep Vinyas. — Claramunt i Torras. — Joan Vinyals. — Fanny Poeymirou Massó. — Salvador Burguet. — Manel Massachs. E. Vallribera. — Emili Morgui. — Francesc Foch. — Miquel Font. — Esteve Calzada. — Josep Ferrero. — V. Mollar. — F. Martínez. — Rosa Roc. — Francesc Barceló. — Ricard Sancho. — Germans Passarell. — Ramon Novell. — Menció Balaguer. — Josep Vilageliu. — P. Berenguer. — Ramon Garriga. — Joan Alabreda. — E. Navarro. — Araceli Sit. Núria Cardús. Antonia Anton. — Germans Barceló. — J. A. Martin. — Pere Miralles. — Maria Teresa T. — Pere Pagés. — Montserrat de Palau. — A. Serra. — Ferran Vilallonga. — Felicià Plana. — Ricard Gual. — W. Fonts. Mercè Llorenç. — Sebastià J. — Enric Pumarola. Pepeta Ferrater. — J. Camps. — J. Buch. — Mercè Martin. — J. Segura. — Lluïsa Solé. — Manuel Pijoan. — Joan Pardinilla. — Dues Igualadines. — Antoni Casalé. — Manuel Fusté. — Nens Soler. — Pere Giralt. — R. T. García. — Ignasi Viñolas. — J. Bartrés. — J. Camp. — J. Cerezo. — A. Suberville. — Ferran Fajula. — Josep Terreu. — Antoni Gimeno. — Carme Cardiel. — F. Castellà. — J. Segarra. — Francesc Pacreu. — Riopedre. — Avelí Serra. — Anton Cumellas. — Guifre Folch. — Pau Herrero. — I. Barca. — Joan Marca i Marca. — M. M. Lumber i Co. — J. Bori. — Julieta Alemany. Joan Mayol. — Vicens Soriano. — Anton Marín. — Pere Marín. — Lluis i Angel Dupre. — Esteve Arxé. — Dolors Tuset Fabra. — Alfred Guillen. — R. i A. Girald. — Germans Laporta. — J. S. Baldric. — F. Soler. — Joan Ramon. — Asumpció Coll. — Baptista Xuriguera. — Mercè Virgili. — Tres Catalans. — Vicens F. Bernaus. Manel. — J. Buc. — J. M. Cantijoc. — Pilar Juncadella. — Alfons Trigo. Un cap cigrany.

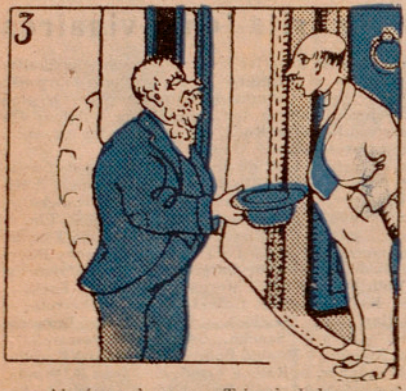
Anotem que totes les endevinalles del número 5 les endevinà també el nen Pere Morell i Folch.

A. Artís, imp.— Vich, 16 : Tel. 1471 G. : Barcelona

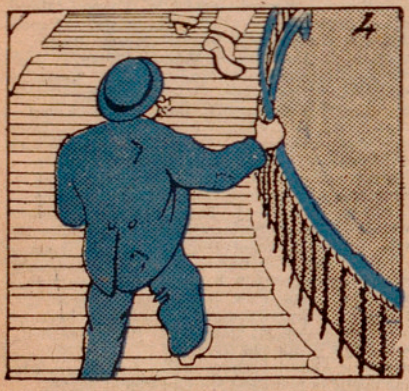
CONTE VELL AMB DIBUIXOS NOUS

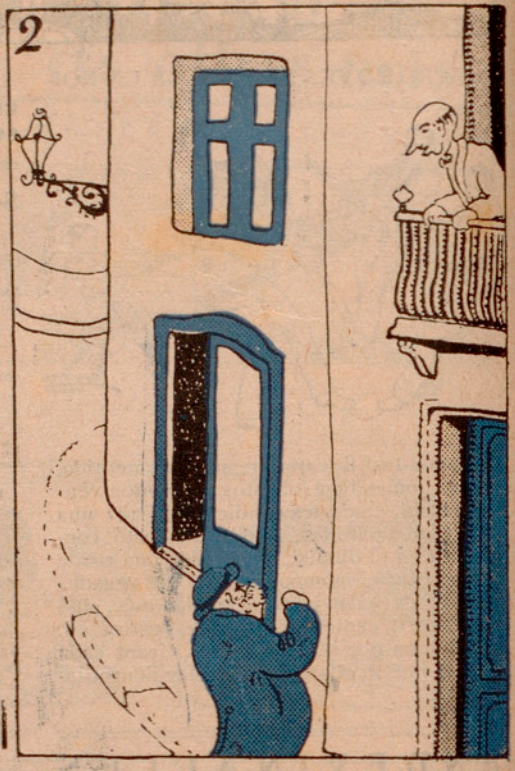
En Pere Tripes és un bohemi incorregible, que viu de demanar diners als coneguts.

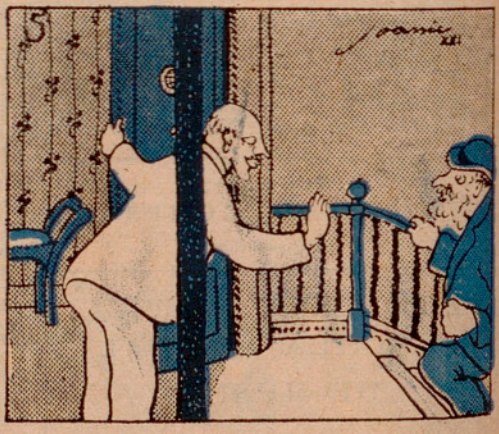
— Ah, és vostè, senyor Tripes? ¿I doncs, què se li ofereix?
— Podria deixar-me un parell de duros?

— Vol pujar, si és servit?
— Prou! Amb molt de gust, senyor Canons!

Un capvespre va a casa d'un amic i truca a la porta. L'amic surt al balcó. — Qui hi ha? — Vol baixar, senyor Canons, que li he de dir una cosa?

— Doncs tinc el sentiment de dir-li que no el puc servir, estimat senyor Tripes!